

Н.Т. Тверезовська, доктор педагогічних наук, професор кафедри методики навчання Національного університету біотехнологій і природокористування України;

Б.О. Ревель, аспірант кафедри педагогіки Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Різкий зріст вимог до рівня загальної та професійної підготовки педагогічних фахівців відповідає потребам сучасного життя та є причиною модернізації системи освіти.

Результатом виконання цих вимог є підвищення якості професійної підготовки, здібності до саморозвитку, самореалізації, до продуктивної творчої діяльності педагогічних фахівців. Таке вдосконалення слід розглядати як одне з пріоритетних завдань і важливих передумов розвитку суспільства, адже випускники педагогічних ВНЗ відчують в тій чи іншій мірі свою неспідготовленість до умов професійної діяльності, які постійно змінюються.

На сучасному етапі розвитку суспільства ефективна діяльність не можлива без використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Отже, підготовка педагогічних фахівців до використання ІКТ у своїй діяльності є актуальною проблемою. Крім того, при дослідженні даного питання необхідно враховувати стрімкий розвиток ІКТ та їх вплив на життя суспільства.

Проведений аналіз наукової літератури з проблеми підготовки майбутніх фахівців до використання ІКТ в професійній діяльності (А. Артемова, В. Грищенко, М. Жалдака, Н. Морзе, Б. Панишина, Л. Панченка, С. Панюкова, О. Тихомирова, Н. Тверезовської та інш.) виявив її недостатню розробленість. Особливо гостро це стосується підготовки інженерів-педагогів.

Існуюча їх підготовка недостатньо задовольняє вимоги суспільства, що висувається на сучасному етапі його розвитку.

Для вирішення цієї проблеми необхідно визначити педагогічні умови підготовки майбутніх інженерів-педагогів до використання ІКТ. Дослідження їх структури та особливостей і стало завданням даної статті.

В результаті аналізу проблеми дослідження можна виділити такі педагогічні умови підготовки інженера-педагога до використання ІКТ:

- розробка і реалізація в навчально-виховному процесі вузу методики підготовки студентів до використання ІКТ у своїй діяльності;
- використання студентами ІКТ під час виконання індивідуальних завдань з психолого-педагогічного дисциплін;
- вдосконалення навчально-залікової педагогічної практики майбутніх інженерів-педагогів;
- орієнтація на використання ІКТ під час проходження навчальних практик.

Реалізуючи першу педагогічну умову, нами був розроблений спецкурс «Інформаційно-комунікаційні технології в діяльності інженера-педагога», який орієнтований для вивчення на старших курсах. Спецкурс направлений на вивчення студентами фундаментальних теоретичних і методичних основ використання ІКТ.

Мета дисципліни – підготовка майбутніх інженерів-педагогів до використання ІКТ.

Завдання:

1. Дати загальні уявлення про дидактичні можливості ІКТ.
2. Сформувати з допомогою ІКТ професійні якості інженерів-педагогів.
3. Сприяти виробленню вмінь використовувати засоби ІКТ під час професійної діяльності.

Апробація даного спецкурсу проводилася серед студентів четвертого курсу спеціальності 6.010104, 7.010104 Професійне навчання Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Заняття з курсу «Інформаційно-комунікаційні технології в діяльності інженера-педагога» організуються таким чином, щоб забезпечити формування достатньо глибоких і систематичних знань у майбутнього інженера-педагога, для використання засобів ІКТ в своїй діяльності.

Важливою умовою ефективності підготовки майбутнього інженера-педагога до використання ІКТ є самостійна робота студентів, що передбачає завдання, що носять пошуковий-дослідницький характер наукового пошу-

ку – виконання індивідуальних дослідницьких завдань. Самостійну роботу студентів необхідно проводити з метою фундаментального вивчення теоретичних положень, надбання студентами навичок вирішення педагогічних завдань [4].

В процесі самостійної роботи студенти обмінюються інформацією, яка сприяє поглибленню знань та вмінь з професійної діяльності, розширюються знання в галузі використання ІКТ.

Кожен студент протягом вивчення курсу повинен виконати індивідуальне дослідне завдання, сутність якого полягає в розробці та захисті одного заняття з фахового предмету, з використанням засобів електронного супроводу.

Виходячи з наступної педагогічної умови підготовки майбутніх інженерів-педагогів до використання ІКТ, нами було проведено ще одне дослідження, базою якого став курс «Основи науково-педагогічних досліджень», який вивчається на третьому курсі Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка, на нашу думку, є одним з крапчиків для організації науково-дослідної роботи. Цим він зобов'язаний широті охоплених ним проблем.

Мета курсу полягає у розширенні, поглибленні та систематизації підготовки фахівця до організації наукових досліджень, впровадження їх результатів у практику педагогічної роботи.

Нами були внесені зміни до програми цього курсу для студентів спеціальності 6.010104, 7.010104 Професійне навчання. Вони полягали у вдосконаленні вимог до методики проведення індивідуального навчально-дослідницького завдання. На кожному етапі виконання цього завдання від студентів вимагалось використання ІКТ.

При виконанні наукової роботи, в процесі апробації внесених нами змін, студенти вчилися обмінюватися інформацією, аргументувати і відстоювати свої погляди, свою точку зору, аналізувати ідеї інших студентів, ухвалювати колективні рішення – в результаті цього підвищується якість навчання. Науково – дослідну діяльність можна розглядати як форму самоосвіти з розширення і поглиблення професійних знань [6].

Інформатизація ж науково-дослідної діяльності сприяє збільшенню її ефективності.

Ефективною умовою підготовки майбутнього інженера-педагога до використання ІКТ, на нашу думку, є організація навчально-заликової педагогічної практики. Педагогічна практика у внз є складовою частиною навчального процесу, її мета – навчити студентів творчо застосовувати в педагогічній діяльності науково-теоретичні знання і практичні навички, отримані при вивченні психолого-педагогічних дисциплін, сприяти розвитку у майбутніх інженерів-педагогів інтересу до педагогічної та науково-дослідної діяльності.

Педагогічна практика сприяє саморозвитку студентів, розвитку їх професійних якостей. В процесі педагогічної практики майбутні інженери-педагоги виконують наступні види діяльності: застосовують на практиці отримані

теоретичні знання під керівництвом викладачів внз; беруть участь в організації навчальної діяльності учнів; взаємодіють з педагогічним колективом навчального закладу [3].

Виходячи з вище зазначеного нами були внесені зміни до оцінки діяльності студентів (таблиця 1) та тематики індивідуальних завдань під час проходження навчально-заликової практики на четвертому курсі факультету професійного навчання ГДПУ імені Олександра Довженка.

Зміни були внесені з урахуванням особливостей присудження Україні до Болонського процесу та переходу до кредитно-модульної організації навчального процесу.

Шкала оцінювання результатів проходження практики вказано у таблиці 2.

Таблиця 1 – Критерії підсумкової оцінки діяльності студентів в процесі проходження практики

	Види поточної атестації роботи студента-практиканта	Максимальна кількість балів	Отримані бали	Підпис
1	План-конспект заняття 1 із професійного навчання	5		
2	Проведення заняття 1 із професійного навчання	5		
3	План-конспект заняття 2 із професійного навчання	5		
4	Проведення заняття 2 із професійного навчання	5		
5	План-конспект заняття 3 із професійного навчання	5		
6	Проведення заняття 3 із професійного навчання	5		
7	План-конспект заняття 4 із професійного навчання	5		
8	Проведення заняття 4 із професійного навчання	5		
9	Розгорнутий план-конспект заняття 5 із професійного навчання з використанням інноваційних технологій	10		
10	Проведення заняття 5 із професійного навчання	5		
11	План-конспект позакласного (гурткового) заняття із спец предметів	5		
12	Проведення позакласного (гурткового) заняття із спец предметів	5		
13	План-конспект виховного заходу	5		
14	Проведення виховного заходу	5		
15	Оформлення звітної документації: 1) Щоденник психолого-педагогічних спостережень; 2) Індивідуальний план роботи студента за період педагогічної практики; 3) Повний аналіз одного заняття з професійного навчання; 4) Звіт про результати практики з використанням мультимедійної презентації; 5) Розробка електронного «портфелю»; 6) Індивідуальне завдання	10		
16	Характеристика на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою за педпрактику та підписом викладача, завірена підписом директора і печаткою ПТНЗ	5		
17	ППХ	10		
18	ВСЬОГО	100		

Таблиця 2 – Шкала оцінювання результатів діяльності

Оцінка ECTS	Бали	Залік	Традиційна п'ятибальна система
A	90-100	зараховано	відмінно
BC	75-89		добре
DE	60-74		задовільно
FX	1-59	не зараховано з можливістю повторного проходження практики	незадовільно з можливістю повторного проходження практики

Перед проходженням практики студентам роздаються картки з критеріями оцінювання їх діяльності, тобто вони мають можливість самостійно планувати свою діяльність, пам'ятаючи, що для успішного проходження практики необхідно набрати не менше 60 балів.

Таким чином, при підготовці майбутніх інженерів-педагогів до використання ІКТ важливу роль відіграє зв'язок навчання і трудової діяльності (зв'язок теорії і практики), який будується відповідно до потреб сучасності.

В результаті впроваджених методик у професійну підготовку майбутніх інженерів-

педагогів було: структуровано вимоги до діяльності студентів, полегшено роботу викладачів в оцінюванні навчальних досягнень студентів; проведена робота щодо підвищення мотивації майбутніх інженерів-педагогів до використання ІКТ, здійснено вплив на розвиток самостійної активності студентів.

Перспективи даного дослідження полягають у вдосконаленні розроблених методик, їх впровадження у практику інших навчальних закладів, розробці рівнів та методів діагностики підготовки майбутніх інженерів-педагогів до використання ІКТ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жалдак, М.И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе: автореф. дис. ... д-ра пед. наук / М.И. Жалдак. – М., 1989. – 48 с.
2. Про Концепцію національної програми інформатизації: Закон України, прийнятий 4 лютого 1998 р. № 75/98-ВР // Інформаційне законодавство: зб. законодавчих актів: у 6 т. / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, Т.С. Чижа. « Т. 1: Інформаційне законодавство України. – Київ: ГОВ «Юридична думка», 2005. « 416 с.
3. Педагогическая практика: метод. указ. и прогр. пед. практики студентов инженерно-педагогических специальностей / под общ. ред. д-ра техн. наук, акад. С.Ф. Артюха; сост. С.Ф. Артюх, Е.Э. Коваленко, И.Б. Васильев, В.В. Беликова, В.Б. Бакатанова, Н.А. Брюханова, О.А. Макаренко, Т.В. Калениченко. – Харьков: УИПА, 1999. – 60 с.
4. Радченко, А.С. Професійна компетентність учителя / А.С. Радченко. – Харьков: Вид. група «Основа», 2006. – 126 с.
5. Селевко, Г.К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств / Г.К. Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 208 с.
6. Сидоренко, В.К. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко. – Київ: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, 1998. – 173 с.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены педагогические условия подготовки будущих инженеров-педагогов к использованию информационно-коммуникационных технологий, раскрыто их структуру и особенности.